

KS. STANISŁAW DZIEKOŃSKI

Wydział Teologiczny

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Warszawa

Ksiądz profesor Władysław Kubik – dydaktyk w służbie katechezy

Streszczenie: Dwadzieścia lat katechezy w polskiej szkole jest znakomitą okazją do wspomnień, analiz, podsumowań i wyciągania wniosków na przyszłość. W tej bogatej i wielopłaszczyznowej refleksji nie można pominąć tych, którzy nakreślili w ostatnich dziesięcioleciach kierunki rozwoju polskiej katechezy. Wśród znakomitych katechetów wyjątkowe miejsce zajmuje ks. prof. Władysław Kubik – najwybitniejszy dydaktyk polskiej katechezy okresu powojennego, niekwestionowany autorytet w tej dziedzinie, pionier w odkrywaniu związków pomiędzy katechetyczną posługą słowa i dydaktyką; nestor polskiej katechetyki, wybitny specjalista w zakresie opracowania podręczników do katechezy i nauki religii.

Słowa kluczowe: dydaktyka, katecheza, metodyka, pedagogika, religia, szkoła, wiara, Władysław Kubik, wychowanie.

Dwadzieścia lat katechezy w szkole jest znakomitą okazją do wspomnień, analiz, podsumowań i wyciągania wniosków na przyszłość, jeśli chodzi o katechezę w Polsce. W tej bogatej i wielopłaszczyznowej refleksji nie można pominąć tych, którzy nakreślili kierunki rozwoju polskiej katechezy w okresie powojennym, zwłaszcza w ostatnich dziesięcioleciach. Wśród znakomitych katechetów wyjątkowe miejsce zajmuje ks. prof. Władysław Kubik, najwybitniejszy dydaktyk polskiej katechezy okresu powojennego. Czuję się wyróżniony i zaszczycony, że spośród liczного grona katechetów zostałem wybrany, aby zaprezentować ks. Władysława Kubika jako dydaktyka w służbie katechezy. Znając dobrze Księdza Profesora i Jego dorobek już na samym początku zdałem sobie sprawę ze złożoności zadania. Nasunęły mi się wówczas dwa pytania: Czy jest możliwe w przeciągu krótkiego czasu wydobyć i przybliżyć przynajmniej najważniejsze kwestie, które wiążą się z osobą i dziełem ks. Władysława Kubika – Jego służbą katechezie? Jak koncepcyjnie ująć zadany mi temat referatu, aby nic nie umknęło z wielkości Księdza Profesora i Jego wkładu w refleksję i praktykę katechetyczną? Te pytania najbardziej zaważyły na układzie referatu i jego treści, w której znalazły się trzy podstawowe zagadnienia: nauczający wychowawca, twórczy pisarz, autor podręczników¹.

¹ Podobne elementy wyróżnił ks. Kazimierz Misiaszek. Por. tenże, *Wychowywać, to otwierać się z radością na spotkanie drugiej osoby. Księdzu Profesorowi dr. hab. Władysławowi Kubikowi SJ, w: Dydaktyka w służbie katechezy*, red. S. Dziekoński, Kraków 2002, s. 9–11.

1. Nauczający Wychowawca

Określenie dydaktyk wskazuje na osobę, która zajmuje się celami, treścią, procesem i metodami wszelkiego nauczania i uczenia się². Sam proces nauczania – uczenia się kojarzony jest ze szkołą, która – zgodnie z założeniami reformy edukacji w Polsce – ma nie tylko nauczać, ale też wychować. Nauczanie i wychowanie określają zatem odrębne rzeczywistości, wymagają innych działań, ale równocześnie są wobec siebie komplementarne, ściśle powiązane, muszą występować razem, jeśli rozwój ucznia-wychowanka ma być pełny i wszechstronny. Ideał ten wyjątkowo silnie uwidacznia się w działaniu ks. Władysława Kubika. Bardzo trafnie to ujął ks. Kazimierz Misiaszek w jednej ze swoich wypowiedzi wyjaśniając, że ks. Władysław Kubik „postrzegany zawsze jako prawdziwy wychowawca, serdeczny kolega, przyjaciel, ucieleśnia dla wszystkich osobę oddaną, otwartą, rozumiejącą innych, zatroskaną zawsze o to, aby – zgodnie ze swoim katechetycznym powołaniem – nie zabrakło nigdy serdecznego klimatu służącego prawdziwym codziennym spotkaniom, jak i tworzeniu sytuacji sprzyjających formacji ludzkiej i chrześcijańskiej. Jakkolwiek wychowanie jest przede wszystkim trudem i odpowiedzialnością, to w przypadku Księdza Profesora należy koniecznie dodać, że jest ono także wyraźnie manifestującą się radością ze spotkania z drugą osobą, której wychodzi na przeciw i której pragnie służyć”³.

Przytoczona wyżej wypowiedź zbiera najważniejsze elementy składające się na portret ks. Władysława Kubika jako dydaktyka-wychowawcy. Niewątpliwie część z nich należy postrzegać jako cechy wrodzone, wynikające z charakteru, czy talenty. Chodzi zwłaszcza o manifestującą się radość ze spotkania z drugą osobą, czy też serdeczny klimat, emanujące ciepło. Wydaje się, że właśnie te cechy decydują też, że ks. Władysław Kubik tak chętnie używa tytułu ojciec, pragnie nim być dla wszystkich, decydując się na trud, odpowiedzialność, ale przede wszystkim na miłość związaną z ojcostwem. W postawie Księdza Profesora doskonale widać, że miłość stanowi podstawowe środowisko życia i rozwoju człowieka⁴ oraz posiada charakter łącznika i motoru we wszelkich relacjach międzyludzkich⁵. Wnosi w relację wychowawca – wychowanek, delikatność i czułość i ożywia nieustanną troskliwość wychowawcy. Wychowująca miłość domaga się równocześnie stawiania rozsądnych wymagań, uczenia dyscypliny, demaskowania zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych, egzekwowania naturalnych konsekwencji popełnianych przez wychowanek błędów⁶.

² Por. W. Koska, *Katechetyka*, Poznań 1993, s. 8.

³ Por. K. Misiaszek, *dz. cyt.*, s. 9–10.

⁴ Por. B. Kłys, *Rodzina jako uprzywilejowane środowisko miłości*, w: *Wychowanie do miłości*, red. K. Majdański, Warszawa 1987, s. 62.

⁵ Por. J. Woroniecki, *Katolicka etyka wychowawcza*, Lublin 1986, t. II, cz. 2, s. 6.

⁶ Por. M. Dziewiecki, *Wychowanie w dobie ponowoczesności*, Kielce 2002, s. 29–30.

Pedagogiczny talent najwybitniejszego dydaktyka w powojennej Polsce został rozwinięty poprzez lata studiów pedagogicznych na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w latach 1959/60-1963/64, gdzie ks. Władysław Kubik ukończył studia magisterskie i obronił doktorat. Już wówczas, w badaniach prowadzonych przez Niego, dało się zauważyć łączenie problematyki wychowania z dydaktyką, o czym świadczą wymownie praca magisterska – wieńcząca studia podstawowe z pedagogiki, pt. *Pedagogiczne znaczenie koncentracji uwagi* – obrona 27 czerwca 1964 r., i rozprawa doktorska zatytułowana: *Umiejętność koncentracji uwagi u uczniów klas VI, VII i VIII oraz jej konsekwencje dydaktyczne* – napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Jana Konopnickiego – stopień doktora nadany uchwałą Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie dnia 26 listopada 1971 r.

Doświadczenie pedagogiczne ks. Władysław Kubik zdobywał w kontakcie z uczniami i studentami. Począwszy od V roku studiów z pedagogiki przez 7 lat nauczał religii przy Bazylice Najświętszego Serca Jezusowego w Krakowie na terenie parafii św. Mikołaja. Katechizował na wszystkich poziomach nauczania – od przedszkola aż po młodzież maturalną. Od 1967 r. prowadził zajęcia zlecone z zakresu pedagogiki eksperymentalnej i dydaktyki ogólnej, a od 1971 r. rozpoczął pracę na stanowisku adiunkta w Akademii Teologii Katolickiej (ATK) w Warszawie przekształconej w Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w 1999 r., jak też w Punkcie Konsultacyjnym Studiów Zaocznych Wydziału Teologicznego ATK w Katowicach.

Trzeba też wspomnieć o współpracy z Papieską Akademią Teologiczną w Krakowie w ramach funkcjonujących tam studiów – Międzyzakonnym Wyższym Instytucie Katechetycznym i w Instytucie Teologicznym prowadzonym przez Księżę Misjonarzy. Podejmował tam wykłady z dydaktyki ogólnej i pedagogiki. W 1989 r. z inicjatywy ks. Władysława Kubika zostało powołane dwuletnie studium pomaturalne dla świeckich w Instytucie Kultury Religijnej, które w 1995 r. przekształciło się w sześcioletnie zaoczne studium pedagogiki religijnej i pedagogiki ogólnej oraz pięcioletnie Studium magisterskie pedagogiki religijnej w Papieskim Wydziale Filozoficznym Towarzystwa Jezusowego w Krakowie. Dzięki ofiarnej i charyzmatycznej pracy Księdza Profesora nastąpił rozwój Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie, której był rektorem.

W ramach zajęć były prowadzone wykłady, o czym wspomniano wyżej z wyszczególnieniem kierunku, ale też seminaria magisterskie i doktoranckie. Pod kierunkiem ks. Władysława Kubika zostało wypromowanych setki osób. Warto też wspomnieć, że w latach 1974-2000 był członkiem Katechetycznej Ekipy Europejskiej, skupiającej profesorów i wykładowców z krajów europejskich, odpowiedzialnych za kształcenie katechetów. Brał udział w odbywających się co dwa lata międzynarodowych zebraniach służących szerokiej wymianie doświadczeń w dziedzinie kształcenia katechetów. Od 1 czerwca

1978 r. był honorowym członkiem Związku Katechetów Niemieckich z siedzibą w Monachium, a w latach 1976–1982 członkiem Konsulty Sekcji Wykładowców Katechetyki i Pedagogiki w Seminariach Duchownych Diecezjalnych i Zakonnych. Ponownie został wybrany na członka tejże Konsulty w 1991 r.⁷.

Ks. Władysław Kubik jest więc wychowawcą wielu pokoleń osób świeckich i duchownych. W ramach swej działalności dydaktyczno-wychowawczej kształtował nie tylko jednostki, ale tworzył środowiska odpowiedzialne za katechezę w Polsce i w Europie. Wpatrując się we wzór ks. Władysława Kubika można stwierdzić, że „dydaktyk to nauczyciel, wychowawca i katecheta wewnętrznie dojrzały, przewidujący, z taktem, mądrością, cierpliwością i empatią wspomagający rozwój ucznia; to ojciec wydobywający ze skarbcza tradycji i współczesności rzeczy stare i nowe, aby nie zabrakło, jakże ważnej w wychowaniu kontynuacji i jedności działań”⁸.

2. Twórczy Pisarz

Rysem wyróżniającym ks. Władysława Kubika jest twórczość naukowa, zauważalna zwłaszcza w obszarze dydaktyki katechetycznej. Dla Księdza Profesora uprawianie dydaktyki jest życiową pasją, dzięki której wszyscy zostaliśmy uwrażliwieni na znaczenie kwestii dydaktycznych w katechezie. Lepiej rozumiemy, że dydaktyka nie jest tylko jednym z elementów dopełniających wykład katechetyczny, ale nadaje katechezie organiczny i spójny charakter, zapewnia jej systematyczność i skuteczność⁹.

W krótkim przedłożeniu jest rzeczą niemożliwą dokładne przedstawienie całej przebogatej i wieloaspektowej twórczości pisarskiej ks. Władysława Kubika, dlatego też zostanie przedstawiona jedynie pewna synteza, przy czym nie tyle porządkująca ten dorobek w ujęciu problemowym, ale pokazująca wkład Księdza Profesora w rozwój polskiej dydaktyki. W tym względzie na szczególne podkreślenie zasługują dwie monografie: *Rozwój myśli dydaktycznej w polskiej literaturze katechetycznej w latach 1895–1970*¹⁰, i *Zarys dydaktyki katechetycznej*¹¹. Są to najbardziej reprezentatywne opracowania z wykorzystaniem warsztatu naukowego, zbierające dorobek dydaktyczny najwybitniejszych katechetów polskich i wytyczające kierunki rozwoju polskiej dydaktyki. Warto zwrócić uwagę na solidność tych opracowań i ich użyteczność w praktyce katechezy, podkreślaną przez samego Autora publikacji, który słusznie zauważa, że „nie sposób dzisiaj kompetentnie ukła-

⁷ Dane wzięte z noty biograficznej ks. prof. Władysława Kubika.

⁸ Por. K. Misiaszek, *dz. cyt.*, s. 10.

⁹ Por. *tamże*.

¹⁰ Książka wydana w ATK w Warszawie, 1987, ss. 327.

¹¹ Książka wydana na Wydziale Filozoficznym Towarzystwa Jezusowego w Krakowie, Kraków 1990, ss. 319.

dać programy oraz pisać podręczniki do nauki religii, jeżeli nie przemyśli się słusznych wartości tkwiących we współczesnych teoriach dydaktycznych. Nie można także inicjować badań empirycznych bez skonstatowania, jakie problemy zostały już przez pokrewne nauki zbadane, jakie wnioski wyprowadzone, które mogą się stać punktem wyjścia do nowych badań, specyficznych dla dziedziny wiedzy, jaką jest katechetyka. Trudno wreszcie oczekiwać efektów w pracy katechizacyjnej, jeżeli zabraknie katechetom wyczerpującej informacji nt. prawidłowego przebiegu procesu nauczania – uczenia się, jego miejsca w procesie katechizacji, związków i zależności pomiędzy celami, treściami i samym procesem, jakie powinny dojść do głosu w pracy katechetycznej¹².

Dotykając kwestii praktycznego zastosowania refleksji naukowej ks. Władysława Kubika nie sposób pominąć jego opracowań zamieszczonych w podręcznikach do nauki religii. Autor nie ograniczył się tylko do zdawkowych informacji, ale przedstawił zasadnicze kwestie związane z dydaktyką i metodyką katechezy w obszernych elaboratach, napisanych po mistrzowsku. Wyjątkowo ważne były te publikacje, które ukazywały się przed zmianami społeczno-politycznymi w Polsce, kiedy refleksja nad katechezą nie była tak rozwinięta, jak w ostatnich latach. Przypomnę tylko niektóre publikacje tamtego czasu, w kłuczu chronologicznym: *Założenia dydaktyczne podręcznika dla III roku katechizacji*, w: *Bóg z nami*, cz. III, *Podręcznik dla katechety*¹³; *Metodyka katechizacji*, w: *Bóg z nami*, cz. IV, *Podręcznik dla katechety*¹⁴; *Propozycje dydaktyczne*, w: *Podręcznik metodyczny do Katechizmu Religii Katolickiej*, cz. I¹⁵; *Prawidłowości uczenia się i zasady nauczania w zastosowaniu katechetycznym*, w: *Podręcznik metodyczny do Katechizmu Religii Katolickiej*, cz. II¹⁶; *Zasadnicze akcenty dydaktyczne*, w: *Podręcznik metodyczny do Katechizmu Religii Katolickiej*, cz. III¹⁷; *Proces dydaktyczny*, w: *Podręcznik metodyczny do Katechizmu Religii Katolickiej*, cz. IV¹⁸; *Zadania i treść religijnego wychowania małego dziecka*, w: *Jezus Chrystus z nami*, *Podręcznik dla katechizacji dzieci najmłodszych*, t. I¹⁹; *Idea przewodnia podręcznika dla katechizacji dzieci w wieku przedszkolnym*, w: *Jezus Chrystus z nami*, t. II²⁰.

Odnutować też trzeba artykuły ukazujące się w podręcznikach do nauki religii po 1990 r., czyli po powrocie katechezy w obszar szkoły. W latach 90. ukazały się np.: *Wprowadzenie* w: *Podręcznik metodyczny Bóg z nami*, cz. I²¹;

¹² Por. W. Kubik, *Rozwój myśli dydaktycznej...*, s. 19.

¹³ Red. J. Charytański, Warszawa 1972, s. 20–38.

¹⁴ Red. J. Charytański, Warszawa 1974, s. 23–53.

¹⁵ Red. J. Charytański, W. Kubik, Warszawa 1976, s. 25–36.

¹⁶ Red. J. Charytański, W. Kubik, Warszawa 1978, s. 14–28.

¹⁷ Red. J. Charytański, W. Kubik, Warszawa 1980, s. 19–33.

¹⁸ Red. J. Charytański, W. Kubik, Warszawa 1980, s. 30–50.

¹⁹ Red. W. Kubik, Warszawa 1983, s. 8–46.

²⁰ Red. W. Kubik, Warszawa 1984, s. 262–303.

²¹ Red. W. Kubik, Z. Marek, Kraków 1993, s. 5–6.

*Katecheza według założeń Podręcznika metodycznego Bóg z nami, cz. I i II, w: Podręcznik metodyczny Bóg z nami, cz. I*²².

Uwagę zwracają opracowania nie tyle skoncentrowane wokół danego podręcznika, ale szerzej ujmujące problematykę dydaktyczną i metodyczną w katechezie, publikowane w renomowanych czasopismach teologicznych i katechetycznych, takich jak: „Ateneum Kapłańskie”, „Collectanea Theologica”, „Katecheta”, „Horyzonty Wiary”. Problemy podejmowane przez ks. Władysława Kubika nawet w latach 70. i 80. XX w. zachowują swoją aktualność, o czym przekonujemy się zatrzymując się już na tytułach artykułów: *Profil dydaktyczny podręczników dla katechety*²³, *Zasadnicze problemy współczesnej dydaktyki w katechetyce*²⁴, *Doświadczenie małego dziecka istotnym uwarunkowaniem wychowania do wiary*²⁵, *Wychowanie młodzieży do twórczego działania i zaangażowania społecznego*²⁶, *Potrzeba reformy w zakresie dydaktycznym i wychowawczym na szczeblu nauczania początkowego*²⁷, *Zadania wychowawcze katechezy dla chrześcijańskiej formacji*²⁸, *Wychowanie do pełnienia ról społecznych*²⁹, *Podstawowe założenia i zadania podręcznika dla katechizacji dzieci najmłodszych*³⁰, *Idea przewodnia trzyletniego cyklu katechizacji dzieci w wieku przedszkolnym*³¹, *Metoda stopni formalnych*³², *Jakie problemy zajmują obecnie dydaktyków w Polsce? oraz Nauczanie problemowe w nowym systemie nauczania*³³, *Przedszkole pierwszym ogniwem oświaty i wychowania*³⁴, *W poczuciu odpowiedzialności za wychowanie religijne*³⁵, *Proces dydaktyczny w katechezie*³⁶, *Katecheza metodą problemową*³⁷, *Znaczenie wychowania w katechezie do rozumienia symbolu*³⁸.

W proponowanych ujęciach i rozwiązaniach ks. Władysław Kubik wykazał niezwykłą umiejętność wybiegania w przyszłość, wyprzedził swoją epokę przygotowując grunt dla przemian, jakie miały nastąpić w obszarze katechezy po 1989 r. Należy bowiem podkreślić, że powrót katechezy w obszar szkoły w pewnym sensie wymusił, albo też obudził większe zainteresowanie się me-

²² Red. W. Kubik, Z. Marek, Kraków 1994, s. 7-16.

²³ W: *W kierunku prawdy*, red. B. Bejze, Warszawa 1976, s. 359-377.

²⁴ „Ateneum Kapłańskie”, 1978, t. 91, nr 70, s. 232-251.

²⁵ „Collectanea Theologica”, 1979, nr 49, f. 4, s. 47-58.

²⁶ „Collectanea Theologica”, 1980, nr 50, f. 3, s. 63-84.

²⁷ *Biuletyn Katechetyczny*, „Collectanea Theologica”, 1973, nr 43, f. 3, s. 184-190.

²⁸ *Biuletyn Katechetyczny*, „Collectanea Theologica”, 1980, nr 52, f. 4, s. 97-111.

²⁹ „Katecheta”, 1981, nr 25, s. 145-150. 200-205.

³⁰ „Collectanea Theologica”, 1984, nr 54, f. 3, s. 11-27.

³¹ „Katecheta”, 1985, nr 29, s. 200-211.

³² *Biuletyn Katechetyczny*, „Collectanea Theologica”, 1972, nr 42, f. 4, 153-157.

³³ *Biuletyn Katechetyczny*, „Collectanea Theologica”, 1973, nr 43, f. 1, s. 119-122. 128-133.

³⁴ *Biuletyn Katechetyczny*, „Collectanea Theologica”, 1979, nr 49, f. 1, s. 113-124.

³⁵ „Horyzonty Wiary”, 1991, nr 2, z 7, s. 15-28.

³⁶ W: *Katecheza w szkole*, red. M. Majewski, Lublin 1992, s. 67-81.

³⁷ W: *Katechizacja różnymi metodami*, red. M. Majewski, Kraków 1994, s. 129-155.

³⁸ W: *Katecheta w szkole (poradnik pedagogiczny)*, red. M. Śnieżyński, Kraków 1994, s. 91-102.

todyką i dydaktyką katechezy. Aby się o tym przekonać, wystarczy sięgnąć do propozycji szkoleń, jakie przez dwadzieścia ostatnich lat były kierowane do nauczycieli religii, czy też przejrzyć materiały katechetyczne, bądź artykuły w pismach adresowanych do nauczycieli religii i katechetów. Prekursorem tego ożywienia jest ks. Władysław Kubik. Jego opracowania cechuje głębia, bardzo dobry warsztat badawczy i umiejętność przejrzystego przekazu.

Powrót katechezy w obszar szkoły był dla ks. Władysława Kubika nowym impulsem do twórczego zaangażowania. Trzeba wyraźnie podkreślić, że Ksiądz Profesor był jednym z pierwszych autorów wskazujących na konieczność formacji katechetów w nowej rzeczywistości polskiej katechezy³⁹. Włączył się też twórczo w refleksję nad zmianą koncepcji nauczania w polskiej szkole⁴⁰, wyprzedzając w ten sposób wydarzenia, jakie miały nastąpić kilka lat później, związane z wprowadzeniem reformy edukacji w Polsce.

W obszarze Polski ks. Władysław Kubik stał się pionierem i wybitnym znawcą katechezy skierowanej do dzieci. Należy podkreślić, że w jego refleksji podejmującej zagadnienia wychowania, dydaktyki i metodyki w katechezie dzieci – nawet przedszkolnych, nie zabrakło odniesień teologicznych. Rozwiązania proponowane przez Księdza Profesora rzeczywiście mają ukierunkowanie katechetyczne, uwzględniają zasadniczy cel katechezy – spotkanie katechizowanego z osobą Jezusa Chrystusa.

Obraz twórczości naukowej ks. Władysława Kubika byłby niepełny, gdyby pominąć publikacje przenoszące doświadczenia polskie na grunt katechezy europejskiej, zwłaszcza niemieckiej i francuskiej. W tym względzie na uwagę zasługują zwłaszcza artykuły: *Religion und christlich glauben in Polen*⁴¹; *Situation und Konsequenzen für die Katechese in Europa*, w: *Dokumentation des Europäischen Katechetischen Kongresses '93*⁴²; *La catéchèse polonaise dans le nouveau contexte européen*⁴³. Ksiądz Profesor równocześnie zapoznawał polskiego odbiorcę – adresata z doświadczeniami katechezy prowadzonej w innych krajach, i co warto podkreślić, nie tylko pozostających w obszarze Europy Zachodniej, ale też byłego bloku komunistycznego⁴⁴.

W bogatym i różnorodnym dorobku naukowym ks. Władysława Kubika uwagę zwracają artykuły poddające analizie pod kątem zagadnień dydaktycznych

³⁹ *Obowiązek formacji laikatu*, „Horyzonty Wiary”, 1990, nr 1, z. 1, s. 5–18; *Permanentne doskonalenie katechetów*, Biuletyn Katechetyczny, „Collectanea Theologica”, 1993, nr 3, s. 128–130; *W sprawie przygotowania katechetów*, Biuletyn Katechetyczny, „Collectanea Theologica”, 1993, nr 3, s. 125–128.

⁴⁰ *Nowa „Koncepcja programu kształcenia ogólnego w polskich szkołach”*, Biuletyn Katechetyczny, „Collectanea Theologica”, 1993, nr 3, s. 122–125.

⁴¹ „Religionspädagogische Beiträge”, 1991, nr 28, s. 88–102.

⁴² *Deutscher Katecheten – Verein E.V.*, München 1993, s. 59–64.

⁴³ *Lumen Vitae. Revue internationale de catéchèse et de pastoral*, „Initiations Nouvelles”, Triestriël-mars 1994, nr 1, s. 61–67.

⁴⁴ *Odnova katechetyczna na Węgrzech*, Biuletyn Katechetyczny, „Collectanea Theologica”, 1978, nr 48, f. 2, s. 149–152.

dokumenty Kościoła i nauczanie papieży⁴⁵. Z wielką kompetencją, z bogatym doświadczeniem dydaktycznym i znawstwem historii i najnowszych osiągnięć w dziedzinie dydaktyki ogólnoswiatowej Ojciec Profesor poddawał analizie i ocenie wypowiedzi najwyższych autorytetów Kościoła, zamieszczone w dokumentach różnej rangi, ale bardzo istotnych dla rozstrzygnięć w katechezie. Dzięki tym opracowaniom teoretycy i praktycy katechezy w Polsce łatwiej mogli dostrzec, na ile Kościół otwierał się na osiągnięcia dydaktyki ogólnoswiatowej, jak też, jakie nowe kierunki rozwoju dydaktyki zostały zakreślone w katechetycznej posłudze Słowa.

W przeglądzie piśmiennictwa ks. Władysława Kubika znajduje się również wiele artykułów o charakterze popularno-naukowym. W większości przypadków dotyczą one szczegółowych kwestii w zakresie wychowania w wierze, realizowanego w ramach liturgii, nabożeństw, świąt i uroczystości religijnych⁴⁶.

3. Autor podręczników

Trzecim obszarem zaangażowania ks. Władysława Kubika jest pisanie i redagowanie podręczników. Jako twórcy podręczników katechetycznych Ojcu Profesorowi przysługuje miano i miejsce prekursora w dziedzinie katechezy przedszkolnej. Podręczniki dla okresu przedszkolnego zostały opracowane w sposób szeroki, jeśli uwzględni się wiek dziecka (dla dzieci trzy-, czteroletnich, pięcioletnich i sześcioletnich) i kompetentny, przy czym to co najbardziej wyróżnia Autora, bądź też nadaje jego dziełom rys szczególnie, to umiłowanie dziecka. Jeszcze w 2002 r. ks. Kazimierz Misiaszek autorytarnie wypowiedział się, że podręczniki dla okresu przedszkolnego ks. Władysława Kubika są, jak dotychczas, jedynymi w Polsce. Sytuacja ta w ostatnich latach ulega pewnym zmianom, ale nie ma wątpliwości,

⁴⁵ *Orientacja antropologiczna w katechezie w świetle encykliki „Redemptor Hominis”*, „Katecheta”, 1980, nr 24, s. 49–56.108–115; *Directorium Catechisticum Generale*, cz. IV: *Elementy metodyczne*; cz. VI: *Działalność*, Biuletyn Katechetyczny, „Collectanea Theologica”, 1972, nr 42, f. 3, s. 157–162.166–167.169–173.

⁴⁶ Jeszcze przed 1990 r. ukazały się następujące publikacje: *Wychowanie w wierze Kościoła*, styczeń 1984; *Na krzyżowej drodze*, marzec 1984; *Wszczepieni w Paschę*, kwiecień 1984; *Chrzest i co dalej*, maj 1984; *Dar*, czerwiec 1984; *Wtajemniczenie w Eucharystię*, lipiec 1984; *Pod Twoją obronę*, sierpień–wrzesień 1984; *Uczę się ciebie, człowieku*, listopad 1984; *Na święto Bożej Rodzicielki*, styczeń 1985; *W rocznicę poświęcenia*, luty–marzec 1985; *Chrystus Zmartwychwstał*, kwiecień 1985; *Stoję przed Tobą*, lipiec 1985; *Nad książką „Matka Boża w moim życiu”*, wrzesień 1985; *Przykłady katechezy symbolicznej w Polsce*, „Miesięcznik Katechetyczny Kurii Metropolitalnej Białostockiej – Na Drogach Katechezy”, 1994, nr 7–8, s. 3–5; *Na szlaku krzyża*, w: *Kalendarz Serca Jezusowego 1990*, red. S. Pyszka, F. Rzepka, J. Sermak, Kraków 1989, s. 155–168; *Ku pokojowi i jedności*, „Posłaniec Serca Jezusowego”, styczeń 1990, s. 2–3; *W duchu Chrystusa*, „Posłaniec Serca Jezusowego”, maj–czerwiec 1990, s. 63; *Matka*, „Posłaniec Serca Jezusowego”, grudzień 1990, s. 161; *Pokuta*, „Czas Krakowski”, 1990, nr 8, s. 4; *Serce*, „Czas Krakowski”, 1990, nr 45, s. 4.

że w dziedzinie podręczników dla dzieci w okresie przedszkolnym ks. Władysław Kubik jest uznanym autorytetem, więcej – mistrzem, z którego trzeba czerpać jak najwięcej⁴⁷.

Geniusz Ojca Profesora w dziedzinie pisania podręczników jest z pewnością uwarunkowany wrodzonym talentem, ale też studiami specjalistycznymi i przeogromnym doświadczeniem, zdobywanym w ramach współpracy z największymi autorytetami katechetyki i katechezy w Polsce, jeszcze w czasach reżimu komunistycznego. Właśnie wówczas, w I poł. lat 70., ukazała się seria *Bóg z nami*, której współautorem i współredaktorem, obok o. Jana Charytańskiego, a przy kolejnych tomach także o. Bronisława Mokrzyckiego, był ks. Władysław Kubik⁴⁸. W latach 80. ukazała się seria *Jezus Chrystus z nami* już pod redakcją i przy współautorstwie ks. Władysława Kubika⁴⁹, przepracowana po powrocie nauczania religii do szkoły. Na bazie tej serii – tomy I i II przeznaczone dla katechety dzieci w wieku przedszkolnym, w 1992 r. ukazały się podręczniki: *Z Jezusem i w Jezusie odkrywamy Boga, Katechezy dla dzieci trzy i czteroletnich*⁵⁰, *Od chrztu świętego z Jezusem idziemy przez życie, Katechezy dla dzieci pięcioletnich*⁵¹, *Przy stole Bożego słowa i Ciała Chrystusowego, Katechezy dla dzieci sześcioletnich*⁵².

W 1992 r. zmianie zostały poddane podręczniki z serii *Bóg z nami* cz. I i II – podręcznik dla ucznia⁵³. W 1994 r. ukazało się nowe wydanie tych podręczników przygotowane zgodnie z *Katechizmem Kościoła Katolickiego*⁵⁴. W tym samym roku Ksiądz Profesor opracował założenia i całą koncepcję, jak też został współautorem *Podręcznika Metodycznego Bóg z nami*, cz. I⁵⁵.

Nie można pominąć wkładu Księdza Profesora w opracowanie podręczników przeznaczonych do katechezy młodzieży. Pierwsze z tych opracowań sięgają II poł. lat 70. i dotyczą słynnego do dzisiaj *Katechizmu Religii Katolickiej* – podręcznika metodycznego, cz. I-IV, gdzie ks. Władysław Kubik był

⁴⁷ Por. K. Misiaszek, dz. cyt., s. 11.

⁴⁸ *Bóg z nami*, t. 1 i 2, *Podręcznik dla katechety*, red. J. Charytański, Warszawa 1971. (t. 1: ss. 327, t. 2: ss. 396 – współautor); *Bóg z nami*, t. 3, *Podręcznik dla katechety*, red. J. Charytański, współredaktorzy: W. Kubik, B. Mokrzycki, Warszawa 1972, ss. 546; *Bóg z nami*, t. 4, *Podręcznik dla katechety*, red. J. Charytański, współredaktorzy: W. Kubik, B. Mokrzycki, Warszawa 1974, ss. 660.

⁴⁹ *Jezus Chrystus z nami. Podręcznik dla katechizacji dzieci najmłodszych*, t. 1, red. W. Kubik, Warszawa 1983, ss. 548; *Jezus Chrystus z nami. Podręcznik dla katechizacji dzieci najmłodszych*, t. 2, red. W. Kubik, Warszawa 1984, ss. 579; *Jezus Chrystus z nami*, cz. III, *Przy stole Bożego słowa i Ciała Chrystusowego (ilustrowana książka dla dzieci)*, *Jezus Chrystus z nami* cz. III (wkładka dla rodziców), Katowice 1989, ss. 160 (współautor i redaktor).

⁵⁰ Warszawa 1992, ss. 188 (współautor i redaktor).

⁵¹ Warszawa 1992, ss. 239 (współautor i redaktor).

⁵² Warszawa 1992, ss. 273 (współautor i redaktor).

⁵³ Wydanie poprawione przygotowali: J. Charytański, W. Kubik, Z. Marek, Kraków 1992, cz. I, ss. 118. Ks. Władysław Kubik był współautorem liczącej ss. 142, cz. II. Dokonał opracowania całości.

⁵⁴ Kraków 1994. Cz. I liczyła ss. 100, zaś cz. II ss. 130. Ks. Władysław Kubik był współautorem. Dokonał opracowania całości.

⁵⁵ Red. W. Kubik i Z. Marek, Kraków 1994, ss. 253.

współredaktorem i współautorem⁵⁶. Inne ukazały się już po 1990 r.: *Spotkania z Bogiem w Kościele. Podręcznik metodyczny dla katechety*⁵⁷, *Spotkania z Bogiem w Kościele. Materiały katechetyczne dla ucznia II klasy szkół ponadpodstawowych*⁵⁸, *Spotkania z Bogiem w Prawdzie. Materiały katechetyczne dla ucznia III klasy szkół ponadpodstawowych*⁵⁹.

W działaniach na rzecz tworzenia podręczników nowy etap rozpoczął się po przyjęciu dokumentów katechetycznych Kościoła w Polsce, które z pewnością można nazwać programowymi. W oparciu o *Program nauczania religii*, przyjęty przez Konferencję Episkopatu Polski w 2001 r. przy konsultacji merytorycznej ks. Władysława Kubika powstały podręczniki. Pierwszy z nich, datowany na 2002 r., przeznaczony do I klasy szkoły podstawowej, został zatytułowany *Droga do Wieczernika*⁶⁰. Podręcznik ten jest ciekawą propozycją. Uwagę zwraca wierność wskazaniom i wymaganiom określonym w programie. Dostrzega się to nie tylko w tytułach i kolejności bloków tematycznych, ale też w poszczególnych jednostkach lekcyjnych. W porównaniu w Programem niektóre kwestie – dotyczące głównie wprowadzenia dziecka w ważniejsze uroczystości roku liturgicznego, zostały rozszerzone. W ten sposób został zauważony, podnoszony również współcześnie, postulat większego uwzględnienia inicjacyjnego wymiaru katechezy.

W tym samym roku został przygotowany podręcznik do religii dla klas „0”, pt. *Wędrowanie z Bogiem*⁶¹. Podręcznik, poprawny pod względem treści, został bardzo dobrze przygotowany od strony metodycznej i graficznego opracowania. Szeroki wachlarz metod aktywizujących wręcz zachęca dziecko do samodzielnej pracy. Do podręcznika ucznia został dołączony poradnik metodyczny, pozwalający katechecie właściwie odczytać potrzeby katechizowanego, lepiej zrozumieć jego zainteresowania i możliwości.

W 2003 r. ukończono podręcznik dla ucznia kl. II szkoły podstawowej pod red. ks. Władysława Kubika⁶². Przy krytycznej ocenie dostrzega się poprawność teologiczną, katechetyczną, pedagogiczną i metodyczną podręcznika. Wręcz urzeka sformułowanie tematów, które nie tylko określają problematykę, ale zachęcają ucznia do ich zgłębienia. Jest to więc podręcznik przyjazny dziecku, liczący się z jego poziomem rozwoju.

W 2004 r. został poddany ocenie podręcznik ucznia i zeszyt do ćwiczeń dla kl. III szkoły podstawowej zatytułowany *Jezusowa wspólnota serc*, pod red.

⁵⁶ *Podręcznik metodyczny do „Katechizmu Religii Katolickiej”*, cz. I-IV, red. J. Charytański, W. Kubika: cz. I, Warszawa 1976, ss. 664; cz. II, Warszawa 1978, ss. 678; cz. III, Warszawa 1980, ss. 604; cz. IV, Warszawa 1980, ss. 564.

⁵⁷ Red. J. Charytański, W. Kubik, R. Murawski, A. Spławski, Warszawa 1991, ss. 444 (współautor i współredaktor).

⁵⁸ Katowice 1991, ss. 300 (współredaktor).

⁵⁹ Komitet redakcyjny: J. Charytański, R. Murawski, A. Spławski, współredaktorzy: W. Kubik, K. Misiaszek, Warszawa 1992, ss. 320.

⁶⁰ Kraków 2002.

⁶¹ Kraków 2002.

⁶² Kraków 2003.

ks. Władysława Kubika⁶³. Głównym założeniem podręcznika jest pogłębienie rozumienia i przeżywania Eucharystii. Wokół niej skupiają się wszystkie grupy tematyczne i jednostki katechetyczne. Warto odnotować fakt, że w podręczniku nie chodzi tylko o przekazanie wiedzy nt. Eucharystii, ale o pogłębienie eucharystycznej inicjacji i wprowadzenie w życie wspólnoty ochrzczonych. Na szczególne podkreślenie zasługuje zharmonizowana z treścią szata graficzna, która poprzez wprowadzone ikony znacząco wpływa na atrakcyjność podręcznika i praktyczność w posługiwaniu się nim przez ucznia.

W 2004 r. ukazał się też pakiet edukacyjny zatytułowany *Cieszymy się Bogiem*: podręcznik i poradnik metodyczny, do których zostały dołączone opowiadania dla małych dzieci (czterolatków). Podręcznik ucznia został przygotowany w formie plansz, bogato ilustrowanych, uwzględniających percepcję dziecka czteroletniego. Materiały zostały tak przygotowane, aby uaktywnić dziecko poprzez rysowanie, wklejanie i uzupełnianie ilustracji.

W tym samym roku ukazały się materiały dla dzieci pięcioletnich pod tytułem *Kochamy Boga*⁶⁴. Podobnie jak w katechezie czterolatków również tutaj zastosowano rozwiązanie pakietu edukacyjnego: podręcznik i poradnik metodyczny, do których zostały dołączone opowiadania dla małych dzieci. Głównym założeniem realizowanym przy pomocy tych materiałów jest otwieranie dziecka na działanie Boga, wprowadzenie w medytację i do nawiązania osobowego kontaktu z Bogiem. Materiał został podzielony na cztery grupy tematyczne: Bóg mówi do nas słowami Pisma świętego i przez Pana Jezusa; Bóg uczy nas kochać przez Pana Jezusa; Bóg uczy nas ufać przez Jezusa Chrystusa; Bóg ratuje ludzi przez Jezusa Chrystusa.

W 2006 r. został opublikowany *Podręcznik do religii dla klasy I gimnazjum*, pt. *Szukam Was*, stanowiący cz. I serii *Odsłonić twarz Chrystusa*, pod red. ks. Władysława Kubika⁶⁵. Podręcznik w swym układzie i treści charakteryzuje się oryginalnością i jest niezwykle ciekawy. Podawane w nim treści są przeznaczone do samodzielnego zdobywania wiedzy przez ucznia, który – dzięki zastosowanym przez autorów rozwiązaniom, uczy się krytycznego myślenia i w świetle wiary porządkuje swoje spojrzenie na świat i życie. W podręczniku zastosowano niespotykany dotąd układ graficzny podobny do portalu internetowego. W ten sposób zwrócono uwagę, że współczesny adresat żyje w społeczeństwie informacyjnym, nowej cywilizacji, zdominowanej przez media elektroniczne. Układ i treści podręcznika – poradnika metodycznego, doskonale zostały zintegrowane z podręcznikiem ucznia i zeszytem ćwiczeń.

Cz. II serii *Odsłonić twarz Chrystusa*, pod red. ks. Władysława Kubika, została wydana rok później i opatrzona tytułem *Jestem z Wami. Podręcznik do religii dla klasy II gimnazjum*⁶⁶. Zostały zastosowane podobne rozwiązania metodologiczne, co w cz. I. 57 jednostek lekcyjnych zamieszczono w dziewięciu grupach tema-

⁶³ Kraków 2004.

⁶⁴ Kraków 2004.

⁶⁵ Kraków 2006.

⁶⁶ Kraków 2007.

tycznych: I. Chcę być szczęśliwy; II. Szczęście na własną rękę; III. Pomocna dłoń dla Boga; IV. Bóg stał się jednym z nas; V. Zobacz i uwierz; VI. Inaczej niż myślisz; VII. Przez śmierć do życia; VIII. Idę razem z Wami; IX. Uświęcająca moc Boga. Już w samych tytułach dostrzega się umiejętne łączenie historii zbawienia z egzystencją uczniów – ich historią.

Cz. III serii *Odsłonić twarz Chrystusa*, pod red. ks. Władysława Kubika nosi tytuł *Chodźmy razem*. Zastosowano podobne rozwiązanie metodologiczne co w poprzednich częściach. Zasadniczy korpus podręcznika tworzą gotowe scenariusze katechez. Bardzo dobrze opracowany poradnik metodyczny zawiera zeszyt „O”, w którym zamieszczono wprowadzenie do poradnika metodycznego, program nauczania religii nr AZ-3-01 dla klasy III i plan wynikowy. Na końcu książki został załączony zeszyt dodatkowy zawierający materiały do kserowania. Podręcznik w swej strukturze jest kompletny, a proponowane rozwiązania są przemyślane.

W 2008 r. ukazała się nowa wersja podręcznika i ćwiczeń do religii dla klasy „0” *Wędrowanie z Bogiem*⁶⁷. Kierownikiem redakcji jest ks. Władysław Kubik, który podjął się również konsultacji merytorycznej. W porównaniu z poprzednią wersją pojawiło się wiele ciekawych, bo aktywizujących dziecko ćwiczeń, bardzo dobrze nawiązujących do podręcznika metodycznego. Została też zmieniona szata graficzna. We wprowadzonych zmianach zostały uwzględnione głosy katechetów.

W 2009 r. została przedstawiona nowa wersja podręcznika do religii dla I klasy szkoły podstawowej pt. *W domu i rodzinie Jezusa*⁶⁸. Przy tym opracowaniu ks. Władysław Kubik jest współredaktorem i współautorem. Podręcznik rzeczywiście wprowadza dzieci w świat wartości bosko-ludzkich odwołując się do teologiczno-antropologicznych aspektów chrztu świętego i jego egzystencjalnego znaczenia w rozwoju religijności i wiary katechizowanych. Znakomicie został spełniony soborowy postulat stopniowego wprowadzania ochrzczonych w tajemnicę wiary, tak aby z każdym dniem zdobywali coraz większą świadomość otrzymanego daru wiary (DWCH 2). Przekaz informacji jest prosty i bezpośrednio dotyka nie tylko umysłu, ale serca dziecka. Odbiorca katechezy w sposób ciekawy i w atmosferze wręcz rodzinnej jest wprowadzany w żywy i bezpośredni kontakt z Bogiem, z osobą Jezusa Chrystusa, który jest blisko, okazuje człowiekowi pomoc, bezgranicznie kocha, przebacza, jest obecny w sakramentach sprawowanych w Kościele i w drugim człowieku. Dzięki tym treściom dziecko jest wręcz poruszane wewnętrznie, by na miłość Jezusa odpowiedzieć miłością wyrażaną w modlitwie osobistej, zaangażowaniem w liturgię i spełnianiem dobrych uczynków wobec innych. Przekazywane treści wiary pomagają rozwijać w dziecku wartości ogólnoludzkie, między innymi takie, jak: zaufanie, poświęcenie, szacunek do innych i siebie, uczciwość.

Najwięcej zmian uwidacznia się w obszarze metodyki. Niektóre teksty zostały skrócone i przeredagowane, zastosowano inną większą czcionkę i powiększono rozmiar podręcznika, tak by przekaz był bardziej przejrzysty. Zupełnej zmianie

⁶⁷ Kraków 2008.

⁶⁸ Kraków 2009.

uległa szata graficzna. Teraz dominują w niej reprodukcje dzieł sztuki i artystyczne obrazy służące do przedstawienia scen biblijnych i do zilustrowania opowiadań, oraz zdjęcia współczesne ukazujące sceny z życia. Warto podkreślić, że całość podręcznika dobrze ze sobą komponuje różne jego elementy. Prezentowane obrazy, zwłaszcza dzieła sztuki, wprowadzają też odbiorcę w świat kultury, uczą odróżniania między pięknym a brzydotą, czyli odpowiedniego wartościowania tworzonych dzieł sztuki. Bardzo dobrym rozwiązaniem są ikonki, wskazujące na zadania, jakie są w danym momencie do wykonania.

W bieżącym roku ukazała się nowa wersja podręcznika dla ucznia II klasy szkoły podstawowej pt. *Bliscy Sercu Jezusa*, pod red. ks. Władysława Kubika⁶⁹. Nową wartością podręcznika jest szata graficzna, w którą zostały włączone artystyczne obrazy, reprodukcje dzieł sztuki i zdjęcia z życia codziennego i liturgii dostosowane do mentalności ucznia. Ilustracje i zdjęcia pełnią nie tylko rolę uatrakcyjnienia, ale – co bardzo istotne, realizują funkcję informacyjną. Ze względu na poziom rozwoju ucznia godnym wyróżnienia jest wykorzystanie rysunku wykonanego ręcznie i rysunku dowolnego tworzonego przez dziecko. W porównaniu z poprzednią wersją autorzy oddzieli od podręcznika ucznia zeszyt ćwiczeń, jakkolwiek pomiędzy tymi dwoma opracowaniami dostrzega się spójność.

Wnioski

W polskiej katechetyce i katechezie ks. Władysław Kubik jest niewątpliwie postacią wyjątkową. Jest niekwestionowanym autorytetem, pionierem w odkrywaniu związków pomiędzy katechetyczną posługą słowa i dydaktyką, nestorem polskiej katechetyki, wybitnym specjalistą w zakresie opracowania podręczników do katechezy i nauki religii. Jego obecność w katechetyce i katechezie polskiej jest wyjątkowo twórcza, a równocześnie pogodna, przyjacielska i skromna, mobilizująca także do owocnej pracy. Ks. prof. Władysław Kubik w mistrzowski sposób umiał połączyć teorię z praktyką, dlatego też w najbardziej syntetycznym opisie ukazuje się nam nauczający Wychowawca, twórczy Pisarz i Autor podręczników.

Literatura

- Dziewiecki M., *Wychowanie w dobie ponowoczesności*, Kielce 2002.
Kłys B., *Rodzina jako uprzywilejowane środowisko miłości*, w: *Wychowanie do miłości*, red. K. Majdański, Warszawa 1987.
Koska W., *Katechetyka*, Poznań 1993.
Kubik W., *Directorium Catechisticum Generale*, cz. IV, *Elementy metodyczne*; cz. VI: *Działalność, Biuletyn Katechetyczny*, „Collectanea Theologica” 1972, nr 42, f. 3, s. 157-162.166-167.169-173.

⁶⁹ Kraków 2010.

- Kubik W., *Nowa „Koncepcja programu kształcenia ogólnego w polskich szkołach”*, Biuletyn Katechetyczny, „Collectanea Theologica” 1993, nr 3, s. 122–125.
- Kubik W., *Obowiązek formacji laikatu*, „Horyzonty Wiary” 1990, nr 1, z. 1, s. 5–18.
- Kubik W., *Odnowa katechetyczna na Węgrzech*, Biuletyn Katechetyczny, „Collectanea Theologica” 1978, nr 48, f. 2, s. 149–152.
- Kubik W., *Orientacja antropologiczna w katechezie w świetle encykliki „Redemptor Hominis”*, „Katecheta” 1980, nr 24, s. 49–56. 108–115;
- Kubik W., *Permanentne doszkadzanie katechetów*, Biuletyn Katechetyczny, „Collectanea Theologica” 1993, nr 3, s. 128–130.
- Kubik W., *Profil dydaktyczny podręczników dla katechety*, w: *W kierunku prawdy*, red. B. Bejze, Warszawa 1976, s. 359–377.
- Kubik W., *Rozwój myśli dydaktycznej w polskiej literaturze katechetycznej w latach 1895–1970*, Warszawa 1987.
- Kubik W., *W sprawie przygotowania katechetów*, Biuletyn Katechetyczny, „Collectanea Theologica” 1993, nr 3, s. 125–128.
- Misiąszek K., *Wychowywać, to otwierać się z radością na spotkanie drugiej osoby. Księgdzu Profesorowi dr. hab. Władysławowi Kubikowi SJ*, w: *Dydaktyka w służbie katechezy*, red. S. Dziekoński, Kraków 2002, s. 9–11.
- Woroniecki J., *Katolicka etyka wychowawcza*, Lublin 1986, t. II, cz. 2.

Father Professor Władysław Kubik – Educationalist in the Service of Religious Education

Summary

The twentieth anniversary of reintroducing religious education to Polish schools is an excellent opportunity to reminisce, to analyse, to re-examine and to draw conclusions for the future. In this rich and multifaceted reflection we cannot omit those who in the last decades outlined the directions for the development of Polish religious education. Among many distinguished religious instruction teachers, an important place is occupied by a Jesuit, professor Władysław Kubik. He is the most outstanding educationalist in the field of religious education in the post-war period, an unquestionable authority in this area, a pioneer in discovering connections between religious education ministry and didactics, the doyen of Polish religious instruction, a remarkable specialist in the field of religious instruction textbooks and of teaching religious education. Despite the advanced age, Professor is still an active person. This year he has published a new version of the textbook for the second grade of primary school. What distinguishes „Close to the Heart of Jesus” is its graphic layout. The book presents paintings, works of art and photos from everyday life and from the liturgy adjusted to the mentality of a student. Lavish illustrations and photos not only make the book more attractive, but they also fulfil information function. Professor’s presence in religious education in Poland is exceptionally creative, and at the same time cheerful, friendly and modest, and it motivates others to fruitful work. Father Professor Władysław Kubik can brilliantly combine theory with practice and in this way point out new solutions for the future.

Keywords: didactic method, faith, methodology, pedagogy, religious instruction and education, school, Władysław Kubik.